

Vår Fuglefauna

Norsk Ornitologisk Forenings tidsskrift

Årg. 9 1986 Nr. 4

Trondheim



Sjeldne fugler i Norge i 1984

Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF

PER-GØRAN BENTZ



I løpet av det siste året har totalt 115 sjeldenhetsaker blitt rapportert til NSKF. De fleste av disse er observasjoner gjort i 1984. Av de behandlede sakene er 84 (73%) godkjent. To av disse havnet på B-listen (stripegås *Anser indicus* og latterdue *Streptopelia risoria*). Videre er 31 observasjoner (27%) ikke godkjent. I tillegg til disse har fem såkalte konsultasjonssaker kommet inn fra de lokale rapportkomitéene. Totalt ble 6 nye arter registrert for landet i 1984 (ørkenlo *Charadrius leschenaultii*, spisshalesnipe *Calidris acuminata*, rosenderne *Sterna dougallii*, gråseiler *Apus pallidus*, kafferseiler *Apus caffer* og ørkensteinskvetv *Oenanthe deserti*) og antallet godkjente arter (på A-listen) som er blitt observert i Norge t.o.m. 1984 er dermed oppe i 422.

Forøvrig ble det i 1984 observert gulbrynsanger som viste karakterene til underarten *Phylloscopus inornatus humei* og foregående år en stjertmeis som viste karakterene til underarten *Aegithalos caudatus europaeus*. Begge disse er nye for Norge. Dessuten ble polarjo *Stercorarius pomarinus* påvist hekkende for første gang på Svalbard sommeren 1984.

Underartsspørsmålet

NSKF har mottatt to rapporter om observasjoner av sjeldne underarter, som komitéen ikke har vært i stand til å ta en endelig avgjørelse om. I 1984 (5. okt) ble en varsler *Lanius excubitor* observert ved Orrevannet, Klepp i Rogaland (H. Fisketjøn). Fuglen var usedvanlig mørk og beskrivelsen peker i retning av den sørvesteuropeiske underarten *L. e. meridionalis*. Danske varslere er også mørkere enn de nordskandinaviske, og NSKF tør ikke avgjøre om det dreier seg om *L. e. excubitor* eller *L. e. meridionalis*. En blåstrupe *Luscinia svecica* med helt blå strupe ble rapportert fra Soknadeltaet i Ringerike (20. mai 1982) (A. Dyresen og K. Myrmo). Grunnet den store variasjonen m.h.t. utbredelsen av blått på strupen hos blåstrupehanner, avstår komitéen fra å registrere den observerte fuglen som tilhørende

en bestemt underart (se nedenfor!).

NSKF vil fra nå av innføre den britiske og svenske ordningen når det gjelder underarter. Alle feltobservasjoner av underarter (inkludert fugler som blir fanget og sluppet fri) vil normalt bli referert til som: „fuglen viste karakterene til 'den eller den' underarten”. Dette på grunn av at det ofte er umulig med sikkerhet å bestemme enkeltindivider til en bestemt underart. Det er nemlig ofte store overlappinger i karakterene mellom de forskjellige underartene (75%-regelen). Ofte er forskjellene så små at det er helt nødvendig med direkte sammenligning med skinnserier i museumssamlinger. Når det gjelder skillekarakterer mellom ulike underarter kan disse måtte revideres med tiden etterhvert som en får bedre kunnskaper om variasjonen innen de ulike underartene. Som et eksempel kan nevnes at vår underart av blåstrupe *Luscinia svecica svecica* trolig kan ha helt blå strupeflekk, noe som man tidligere trodde forekom kun hos underartene *L. s. cyanecula* og *L. s. magna*. (Den hvite stjernen hos *L. s. cyanecula* i Sentraleuropa utgjøres ofte av én eneste hvit fjær som lett skjules av de blå!).

Råd til rapportørene

Observatører av ovenfor nevnte arter/underarter eller nye arter/underarter for landet bes sende utførlig beskrivelse av fuglene, gjerne sammen med skisse, til den lokale rapportkomité (LRSK), som videresender rapporten til NSKF. Rapporter også funnsted (husk *kommune*-navn!), funndato og medobservatører! Vedlegg også eventuelle fotografier av den observerte fuglen! Selv dårlige, uskarpe og feileksponte bilder kan være til stor hjelp ved bedømmelsen av observasjonen, så send inn de belegg som finnes!

NSKF's sammensetning

NSKF har i 1985 hatt følgende sammensetning: Per-Gøran Bentz (sekretær), Alv Ottar Folkestad, Leif Gabrielsen, Jan Ove Gjershaug, Rolf Erling Hansen og Gunnar Numme.

Behandlete og godkjente sjeldenhetssaker

Den systematiske rekkefølgen og artenes latinske navn er etter Voous (1973, 1977).

H angir hekking. * angir at belegg foreligger.

Hvis ikke annet angis er 1 ind. observert.

Etter hver arts/underarts vitenskapelige navn står to tall. Det første angir antallet kjente funn i Norge t.o.m. 1983, det andre antallet funn i Norge i 1984. (NSKF har etter beste evne prøvd å vurdere om observasjoner av en art som ligger nær hverandre i tid og rom dreier seg om et eller flere funn).

Storlire *Puffinus gravis* 16 – 1

1983: *Telemark*: 6. 11 1K+ Jomfruland, Kragerø (G. Gisholt).

1984: *Rogaland*: 28. 8 1K+ Utsira (H. Fisketjøn).

Stor-/gulnebblire *Puffinus gravis/Calonectris diomedea*

1984: *Østfold*: 5.5 1K+ Jeløy, Moss (A. Thelin, R. Botnermyr og M. Nilsen).

Havlire, u.a. *Puffinus puffinus mauretanicus* 2 – 1

1984: *Rogaland*: 11.10 1K+ Utsira (H. Fisketjøn).

Rørdrum *Botaurus stellaris* 39 – 1

1984: *Rogaland*: 6. 4* 2K+ Vostervatnet, Strand (S. Tjøtta).

Silkehegre *Egretta garzetta* 9 – 1

1984: *Nordland*: 10.10* 1K+ Vestresand, Vestvågøy (M. Clough og J. Clough).

Egretthegre *Egretta alba* 10 – 1

1984: *Rogaland*: 13. og 15.4 2K+ Grudavannet, Klepp (E. Jacobsen m. fl.).

Stork *Ciconia ciconia* 46 – 4

1976: *Vestfold*: 5.6* 2K+ Vestmanrød, Borre (E. Fretheim Marum).

1984: *Vest-Agder*: 13. og 25.5 2K+ Slevdalsvannet, Lista (K. Olsen og A. Kjørrefjord).

13. 5. 2K+ Jåbekk, Mandal (R. Jåbekk).

Rogaland: 20. 5 2K+ Grudavannet, Klepp (E. Jacobsen m. fl.). 5. 6. 2K+ Røyrvatn, Haugesund (J. K. Ness, K. Ytreland og G. Hustveit).

Åtselgribb på kadaver i Lesja – det andre funnet i landet. Foto: Egil Ulateig.

Svartstork *Ciconia nigra* 8 – 1

1984: *Telemark*: 28. 5. 2K+ Jomfruland, Kragerø (J. Novy og R. Ehnebohm).

Oppland: 4. – 5.6. 2K+ Randsjøen, Gran (O. Dehli, B. Ulset og H. K. Gjerdrum).

Stripegås *Anser indicus*

1981: *Østfold*: 11. og 13.6 2 ind. (2K+) Øra, Fredrikstad (M. Pettersen).

Vanlig parkfugl på kontinentet og på De britiske øyer og plasseres derfor på B-listen. En publikasjon om stripegåsens status i Norge er under utarbeidelse av A. Sollien.

Rødhalsgås *Branta ruficollis* 1 – 1

1984: *Rogaland*: 14. og 15.4 2K+ Bore, Kleppe (E. Jacobsen m. fl.).

Rustand *Tadorna ferruginea* 33 – 0

1983: *Telemark*: 12.9 2K hann Gumøy, Kragerø (H. I. Nicolaysen).

Ringand *Aythya collaris* 13 – 2

1983: *Rogaland*: 22. og 23.12* 2K Krossvatnet, Tau (S. Tjøtta).

1984: *Rogaland*: 2.* og 4.4. 3K+ hann Krossvatnet, Tau (S. Tjøtta). 10.4 2K+ hann Vostervatnet, Strand (S. Tjøtta).

Svartglente *Milvus migrans* 14 – 1

1983: *Telemark*: 26.8 2K+ Årnesbukta, Sauherad (M. R. Arnesen).

1984: *Vest-Agder*: 8.4 2K+ Vågsbygda, Kristiansand (A. Johnsen).

Glente *Milvus milvus* 21 (etter sekelskiftet) – 7

1984: *Rogaland*: 17.2 2K+ Byberg, Sola (K. Byberg).

29.6 2K+ Eikeskog, Tysvær (J. K. Næss).

Østfold: 18. og 21.5 2K+ Hakelund og Prestebleke, Halden (P. L. Olsen).

9.9 1K+ Øra, Fredrikstad (A. Larsen og S. Engebretsen).

Vestfold: 2.5 2K+ Ilene, Sem (T. Axelsen).

Telemark: 12.4 2K+ Hestehagen, Kragerø (T. Vegge).

Vest-Agder: 20.2 2K+ Slevdalsvannet, Lista (K. Olsen).

Åtselgribb *Neophron percnopterus* 1 – 1

1984: *Oppland*: senhøsten* subad. Flagestad, Lesja (E. Ulateig).

Steppehauk *Circus macrourus* 21 – 1

1984: *Telemark*: 8.6 2K hunn Jomfruland, Kragerø (R. Bergstrøm).

Lerkefalk *Falco subbuteo* H

1983: *Hedmark*: (18. – 24.7)* Kongsvinger (O.-J. Myhrvold).

Lerkefalkens status som hekkfugl i Norge ble nylig presentert i *Fauna* (Ødegaard et al. 1986).

Aftenfalk *Falco vespertinus* 38 – 6

1984: *Vestfold*: 20.5 3K+ hann Storevahr, Stokke (T. Axelsen).

Vest-Agder: 8.5 3K+ hann Slevdalsvannet, Lista (K. Olsen).

29.7 1K Randesund, Kristiansand (J. E. Berglihn).

20.9 1K Randesund, Kristiansand (J. E. Berglihn, T. G. Olsen, A. Johnsen og T. R. Tønnessen).

28.9 og 6.10 1K Lista (K. Olsen).

Hvitbrystlo *Charadrius alexandrinus* 12 – 0

1982: *Telemark*: 17.5 2K+ hann Jomfruland, Kragerø (V. Kristiansen og F. Gravklev).





Ørkenlo ved Lista primo august 1984. Dette er første funn av arten i Norge. Foto: Kåre Olsen.

Ørkenlo *Charadrius leschenaultii* 0 – 1

1984: *Vest-Agder*: 5. – 7.8* 2K+ hann Rauna, Lista (K. Olsen og K. Olsen).

Damsnipe *Tringa stagnatilis* 2 – 1

1984: *Vestfold*: 7.10 1K+ Vealøs, Horten (H. F. Skjauff og A. W. Clarke).

Spisshalesnipe *Calidris acuminata* 0 – 1

1984: *Rogaland*: 4.8* 2K+ Orrevannet, Klepp (T. Berg m. fl.).

Polarsvømmesnipe *Phalaropus fulicarius* 27 – 0

1982: *Telemark*: 24.5 2K+ Jomfruland, Kragerø (V. Kristiansen).

Finnmark: 12. – 14.6 2K+ hunn Salttjern (T. Andersen, J. L. Pedersen og S. Kjærsgaard Rasmussen).
2.7 2K+ Hamningberg (T. Tuomenoja).

Triel *Burbinus oediceus* 2 – 1

1984: *Finnmark*: 2.7 1K+ Hamningberg (P. E. Pershagen).

Polarjo *Stercorarius pomarinus* H

1984: *Svalbard*: (11.8) 2 par Ækongen (H. Dahlen, B. Gulliksen og O. Nordgård). Dette er den første kjente hekkingen i norsk ansvarsområde.

Sabinemåke *Larus sabini* 29 – 1

1983: *Telemark*: 18.10 2K+ Jomfruland, Kragerø (G. Gis-holt).

20.10 2K+ Jomfruland, Kragerø (J. Novy og F. Gravklev).
1984: *Rogaland*: 15.9 1K Hundvåg, Stavanger (O. Westersjø).

Rosenterne *Sterna dougallii* 0 – 1

1984: *Østfold*: 2.6 3K+ Tisler, Hvaler (R. G. Bosy, J. Enge-britsen m. fl.).

Hvitvingesvartterne *Cblidonias leucopterus* 4 – 1

1984: *Akershus*: 3.6 2 ind. (2K+) Fantøya, Nordre Øyeren (B. Rennemo).

Latterdue *Streptopelia risoria*

1984: *Østfold*: 18.9 1K+ Kurefjorden, Råde (E. S. Hansen). Denne arten forekommer vanlig som fangenskapsfugl i Euro-pa og plasseres derfor på B-listen. Noen tidligere observasjo-ner av frittflygende latterduer i Norge er publisert i *Vår Fuglefauna* (Ree 1984).

Gråseiler *Apus pallidus* 0 – 1

1984: *Vestfold*: 2.10 1K+ Mølen, Brunlanes (K. P. Gade og P. Gylseth).

Alpeseiler *Apus melba* 6 – 1

1984: *Vest-Agder*: 3.10 1K+ Lund, Kristiansand (P. K. Knutson).

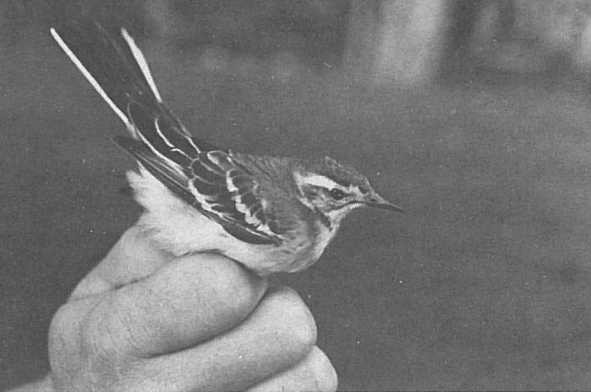
Kafferseiler *Apus caffer* 0 – 1

1984: *Telemark*: 18.5 2K+ Jomfruland, Kragerø (G. Gis-holt).

Topplerke *Galerida cristata* 6 (etter 1977) – 2

1983: *Telemark*: 7.5 2K+ Jomfruland, Kragerø (O. Olsen).

1984: *Østfold*: 23.4 2K+ Vikerkilen, Hvaler (E. S. Hansen).
Rogaland: 25.5 2K+ Åkrehamn, Karmøy (V. Mannes og K. Størkersen jr.).



Sitronerle, innfanget ved Jomfruland 09.10.1984. Foto: Knut Johnsen.



Norges første sikre funn av spishalesnippe, Orrevatnet i Rogaland 04.08.1984. Foto: Stig Frode Olsen.

Markpiplerke *Anthus campestris* 24 – 3

1984: *Vestfold*: 9. – 10.11 1K Klåstadkilen, Tjølling (M. Lohne, R. E. Hansen og G. Klaveness).

Vest-Agder: 30.4 2K+ Foss, Tveit, Kristiansand (T. Vestøl).
Rogaland: 20. – 30.10 1K+ Børaunen, Randaberg, M. Bø. 21.10. 1K+ samme sted (K. O. Hauge). Her dreier det seg med stor sannsynlighet om den samme fuglen ved de to anledningene.

Sitronerle *Motacilla citreola* 10 – 2

1984: *Vestfold*: 13.10 2K+ Mølen, Brunlanes (K. P. Gade, T. Karlsen m. fl.).

Telemark: 9.10* 1K Jomfruland, Kragerø (K. Johnsen og G. Gisholt).

13.10 1K Jomfruland, Kragerø (E. Karlsen, T. Lund m. fl.). Fuglen på Jomfruland 9.10 ble ringmerket og samme fuglen ble observert 13.10

Ørkensteinskvett *Oenanthe deserti* 0 – 1

1984: *Rogaland*: 15.12.* 1K+ hann Bybergsanden, Sola (E. Jacobsen og M. Kersbergen).

Sibirtost *Zoothera sibirica* 5 – 1

1984: *Rogaland*: ca. 30.9. 1K hann Utsira (K. Størkersen jr.).

Svartstrupetrost *Turdus ruficollis atrogularis* 9 – 0

1976: *Rogaland*: ca. 8.10. 2K+ hann Ualand, Lund (G. Skjærpe).

Av de 10 taigatroster *T. ruficollis* som er blitt observert i Norge har kun én tilhørt underarten rødstrupetrost *T. r. ruficollis* (Numme 1981).

Elvesanger *Locustella fluviatilis* 10 – 1

1984: *Hedmark*: 29.6* 2K+ Vestby, Trysil (B. T. Bakken og B. G. Smestad).

Trostesanger *Acrocephalus arundinaceus* 15 – 2

1980: *Rogaland*: 19.7 2K+ Harvalandsvatnet, Sola (F. M. Fuglestad).

1984: *Østfold*: 29.5 – 19.6* 2K+ Øra, Fredrikstad (R. G. Bosy, M. Pettersen, M. G. Viker m. fl.).

Vestfold: 26. – 31.5. 2K+ Borrevannet, Borre (K. Johannesen m. fl.).

Rødstrupesanger *Sylvia cantillans* 11 – 1

1981: *Telemark*: 15.5 2K+ hann Langkaashaugen, Bø (B. H. Larsen og M. Eik).

1984: *Rogaland*: 1.6. * 2K+ hann Utsira (L. Johansen og M. Wilhelmsen).

Gulbrynsanger, u. a. *Phylloscopus inornatus humei* 0 – 1

1984: *Rogaland*: 6.11* (2 ind.) 1K+ Orrevannet, Klepp (M. Kersbergen, G. Kristensen og E. Jacobsen).

Fuglekongsanger *Phylloscopus proregulus* 34 – 0

1982: *Telemark*: 16.10 1K+ Jomfruland, Kragerø (J. E. Tangen, V. Kristiansen og M. Wilhelmsen).

Østsanger *Phylloscopus trochiloides* 14 – 1

1984: *Rogaland*: 26.5*-18.7. 2K+ Hana, Sandnes (Ø. Ege-land, T. Tysse og M. Kersbergen).

Rødtoppfuglekonge *Regulus ignicapillus* 20 – 0

1983: *Telemark*: 26.4 2K+ hann Jomfruland, Kragerø (G. Gisholt).

Stjertmeis, u. a. *Aegithalos caudatus europaeus* 0 – 1

1983: *Vestfold*: 26.11 1K+ Refsholtjernet, Sandefjord (H. Heggland).

Gråsisik, u. a. *Carduelis flammea cabaret*

1984: *Vestfold*: 24.10* Mølen, Brunlanes (H. F. Skjauff og T. Karlsen). Noen tidligere funn av denne underarten i Norge er publisert i *Fauna* (Bernhoft-Osa 1975).

Gulirisk *Serinus serinus* 6 – 1

1984: *Vestfold*: 12.10 1K+ hann Mølen, Brunlanes (G. Numme m. fl.).

Gråspurv × **Pilfink** *Passer domesticus* × *P. montanus*

1984: *Nordland*: 2.3* 2K+ Melbu, Hadsel (T.-V. Bjørk).

Kornspurv *Miliaria calandra* 17 – 1

1984: *Vestfold*: 15.12 1K+ Yxnøy, Sandefjord (B. Strid).

Takk

Jan Ove Gjershaug og Viggo Ree takkes for meget verdifull hjelp med manuskriptet.

Summary

RARE BIRDS IN NORWAY IN 1984. A REPORT FROM THE NORWEGIAN RARITIES COMMITTEE

In 1984 115 records of rare birds were reported to the Norwegian Rarities Committee. Among the 84 accepted records were 6 species new to the Norwegian A-list: *Charadrius leschenaultii*, *Calidris acuminata*, *Sterna dougallii*, *Apus pallidus*, *Apus caffer* and *Oenanthe deserti*. In addition *Phylloscopus inornatus humei* and *Aegithalos caudatus europaeus* were recorded in Norway for the first time. The first breeding record of *Stercorarius pomarinus* was made on Spitzbergen.

The first figure following the species' scientific name shows the number of records up to and including 1983. The second figure shows the number of records in 1984.

Litteratur

- Bernhoft-Osa, A. 1975. Nye norske funn av liten gråsisik, *Acanthis flammea cabaret*. *Fauna* 28: 152 – 155.
- Numme, G. 1981. Sjeldne fugler i Norge i 1980 – en rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. *Vår Fuglefauna* 4: 266 – 269.
- Ree, V. 1984. Norges første tyrkerduer *Streptopelia decaocto*. *Vår fuglefauna* 7: 119 – 129.
- Voous, K. H. 1973. List of recent holarctic bird species. Non-passerines. *Ibis* 115: 612 – 638.
- Voous, K. H. 1977. List of recent holarctic bird species. Passerines. *Ibis* 119: 223 – 250, 376 – 406.
- Ødegaard, R., Bekken, J. & Sollien, A. 1986. Lerkéfalken i Norge. *Fauna* 39: 1 – 9.

Ovenforstående årsrapport fra NSKF skulle egentlig vært trykket i forrige nummer av *Vår Fuglefauna*. Det store antall henvendelser til redaksjonen, både pr. brev og telefon, viser at rapporten har vært sterkt savnet blant mange av leserne. Vi må derfor beklage at verken tids- eller plasshensyn har muliggjort publisering før i dette nummeret av bladet.

Det er en framtidig målsetting i NOF at NSKFs årsrapporter skal publiseres i *Vår Fuglefauna* i 5. kvartal etter utgangen av det aktuelle år. Dette vil si at årsrapporten for 1985 etter planen skal trykkes i neste nummer av bladet. Det vil i så fall innebære at to årsrapporter blir trykket i to påfølgende numre, og vi tar derfor sikte på å fravike målsettingen noe. Under forutsetning av at redaksjonen har mottatt manus innen deadline er utløpt, vil NSKFs årsrapport for 1985 bli å finne i *Vår Fuglefauna* nr. 2/1987.

Red.

Forfatterens adresse:

Per-Göran Bentz, Zoologisk Museum,
Sarsgt. 1, 0562 Oslo 5.

Aktuelle LRSK-adresser

- LRSK/Østfold, v/ Morten Vikar, Boks 1520, Glombo, 1600 Fredrikstad
- LRSK/Oslo og Akershus, v/ Morten Bergan, Boks 1050, Biologisk Institutt, 0316 Blindern, Oslo 3
- LRSK/Hedmark, Boks 455, 2301 Hamar
- LRSK/Oppland, v/Jon Opheim, 2637 Hunder
- LRSK/Buskerud, v/Torgrim Breiehagen, Avd. for zoo-økologi, Zoologisk Museum, 5000 Bergen
- LRSK/Vestfold, Boks 153, 3201 Sandefjord
- LRSK/Telemark, Boks 1076, 3701 Skien
- LRSK/Aust-Agder, Boks 449, 4801 Arendal
- LRSK/Vest-Agder, Boks 4502, Grim, 4601 Kristiansand
- LRSK/Rogaland, v/Bjørn E. Paulsen, 4380 Hauge i Dalane
- LRSK/Hordaland, Boks 83, 5014 Bergen-Univ.
- LRSK/Sogn og Fjordane, v/Vidar Seim, Krokane, 6900 Florø
- LRSK/Møre og Romsdal, Boks 206, 6001 Ålesund
- LRSK/Sør-Trøndelag, v/Jostein Sandvik, Øvre Møllenberggate 49, 7000 Trondheim
- LRSK/Nord-Trøndelag, v/Geir E. Vie, 7670 Sakshaug
- LRSK/Nordland, v/Magnar Fagerli, 8150 Ørnes
- LRSK/Troms, Boks 2756, Elverhøy, 9001 Tromsø
- LRSK/Finnmark, v/Bjørn Frantzen, Boks 30, 2966 Slidre
- LRSK/Svalbard, v/Fridtjof Mehlum, Norsk Polarinstitut, Rolfstangveien 12, 1330 Oslo lufthavn